

1. Εσωτερική αυλή του Μουσείου.

ΜΟΥΣΕΙΟ ΜΕΓΙΣΤΗΣ (ΚΑΣΤΕΛΛΟΡΙΖΟΥ)

Η ονομασία "Μεγίστη" δόθηκε στο νησάκι που βρίσκεται πολύ κοντά στις μικρασιατικές ακτές (αρχαία Λυκία), επειδή ήταν το μεγαλύτερο από ένα σύνολο μικρότερων νησιών. Γνωστότερο είναι σήμερα ως "Καστελλορίζο", μεταγενέστερη ονομασία, που προέρχεται από τον συγκερασμό δύο λέξεων: Castello rosso (κόκκινο κάστρο), όπως αναφέρεται στις περιγραφές διαφόρων περιηγητών.

Το Μουσείο του νησιού έως το 1984 στεγαζόταν στο μουσουλμανικό τέμενος (τζαμί) που δεσπόζει στο λόφο, στα ανατολικά του οικισμού. Είχε την επωνυμία "Μουσείον Καστελλορίζου Οικογενείας Κομνηνού", λόγω του ότι η ίδρυση αυτού του πρώτου μουσείου οφείλεται στο ενδιαφέρον της εν λόγω οικογένειας, και ιδιαίτερα του Μιχαήλ Κομνηνού που προσέφερε την ιδιωτική του συλλογή.

Με τον καιρό διαπιστώθηκε η ανεπαρκής χώρα για την έκθεση όλων των αντικειμένων από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα. Για τον λόγο αυτό κρίθηκε αναγκαίο ένα μέρος των εκθεμάτων να μεταστεγαστεί σε άλλα κτήρια και το τέμενος να εξακολουθήσει να λειτουργεί ως ιστορικό και εθνογραφικό μουσείο. Έτσι επισκευάστηκε το Κονάκι, που έχει χαρακτηριστεί ιστορικά διατηρητέο μνημείο, όπου μεταφέρθηκαν τα αρχαιολογικά ευρήματα και εκτέθηκαν, δίνοντας την οριστική μορφή στο Μουσείο του νησιού το 1984. Η κτηριακή συντήρηση του άρχισε το 1975 από την ΚΒ' Εφορεία Προϊστορικών - Κλασικών Αρχαιοτήτων και την 4η Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων.

Το Κονάκι, στη σημερινή του μορφή, είναι διώροφο κτίσμα (διαστ. 25 x 16 μ.) με αυλή και περίβολο με επάλξεις, και βρίσκεται στη θέση "Κάβος". Πιθανόν το ισόγειο στην εποχή της Φραγκοκρατίας να αποτελούσε τη δυτική απόληξη του Κάστρου του νησιού, πράγμα που δηλώνει τόσο το σχήμα και η δομή του όσο και μερικά λειτουργικά στοιχεία (π.χ. τα κανονιοβόλεια της δυτικής και της βορινής πλευράς). Στοιχείο της αρχικής αρχιτεκτονικής μορφής αποτελεί ένα τμήμα του νότιου τείχους, καθώς και το δυτικό και το βόρειο, που έχουν επτά κανονιοβυρρίδες. Η προσθήκη ορόφου με δύο αίθουσες ανατολικά και άλλες δύο δυτικά φαίνεται να έγινε στα χρόνια της τουρκοκρατίας, εφόσον ήταν η έδρα του Τούρκου διοικητή του νησιού. Φυσικό είναι να υπήσθη αρκετές μετασκευές και επισκευές με την πάροδο τόνων αιώνων. Τα νεοκλασικά στοιχεία της ανατολικής εξωτερικής πόρτας και τα στενόμακρα παράθυρα ανάγουν τη χρονολόγηση του ορόφου στα τέλη του 19ου αι.

Το μουσείο οργανώθηκε με χρονολογική σειρά, ακολουθώντας τις αρχές της σύγχρονης θεώρησης, που το καθιστά υποδειγματικό σε σχέση με άλλα περιφερειακά μουσεία. Εκτός από τα αντικείμενα καθ' εαυτά, συμπληρώνεται η γενική εικόνα της κάθε χρονικής περιόδου με αναπαραστάσεις, με επεξηγηματικά κείμενα, με πληροφορίες γεωγραφικές και ιστορικές και με αποσπάσματα γραπτών πηγών σχετικών με τα ευρήματα και με το νησί.

Στον όροφο η πρώτη αίθουσα περιλαμβάνει ευρήματα από την αρχαία Μεγίστη. Από επιγραφές που έχουν βρεθεί στο νησί, πληροφορούμαστε ότι εδώ λατρευόταν ο Απόλλων και ο Ζευς Μεγιστεύς και ότι στην ελληνιστική περίοδο αποτελούσε τμήμα του ρωδικού κράτους, που έστειλε επιστάτες (διοικητές) από τη Ρόδο, ονόματα των οποίων αναγράφονται σε επιγραφές.

Στα εκθέματα αυτής της αίθουσας περιλαμβάνονται, εκτός από επιγραφές, αρχαϊκές λίθινες άγκυρες, βωμισμοί, κορμός μαρμάρινου αγάλματος, αγγεία, όστρακα, λύχνος, αμφορείς και ενσφράγιστες λαβές αμφορέων, τμήμα ρωμαϊκής σαρκοφάγου κ.ά.

Η δεύτερη αίθουσα ανήκει στην παλαιοχριστιανική και τη βυζαντινή περίοδο και περιλαμβάνει αρκετά βυζαντινά πινάκια (αρχές του 13ου αι.), εφραμαμένα με γερρατική και γραπτή διακόσμηση, από φορτίο που περιείχε πλοίο που ναυάγησε στον κολπίσκο Αφρός του νησιού. Επίσης, περιείχε αμφορείς, αποτμήματα γλυπτών, βυζαντινό νόμισμα, σχέδια και φωτογραφίες του κάστρου καθώς και κείμενα περιηγητών.

Η τρίτη αίθουσα περιλαμβάνει αποτιμησιμένες τοιχογραφίες του 17ου αι. από την εκκλησία του Αγίου Νικολάου του Κάστρου, φορητές εικόνες, αντικείμενα μικροτεχνίας, σχέδια και φωτογραφίες μεταβυζαντινών εκκλησιών.

Η τελευταία αίθουσα του ορόφου είναι αφιερωμένη στη λαογραφία. Περιλαμβάνει παραδοσιακές στολές του Καστελ-

2. Αίθουσα 1: Εκθέματα κλασικών χρόνων.

3. Αίθουσα 2: Αμφορείς και πινάκια βυζαντινής περιόδου.

4. Αίθουσα 3: Τοιχογραφίες αποτοχισμένες, εικόνες και αντικείμενα μικροτεχνίας μεταβυζαντινής περιόδου.

5. Αίθουσα 4α: Εκθέματα λαογραφικά (φορεσιές, κεντήματα, κ.ά.)

6. Αίθουσα 4β: Αναπαράσταση κουζίνας σπιτιού του νησιού.

7. Αίθουσα 7 (ισόγειο): Μορφή δύτου με τον εξοπλισμό του.

λορίζου, κεντήματα, κεραμική, είδη λαϊκής τέχνης, και σε ένα τμήμα του χώρου γίνεται αναπαράσταση της κουζίνας του λαϊκού σπιτιού του νησιού.

Από τις τρεις αίθουσες του ισόγειου: η πρώτη περιλαμβάνει γλυπτά, που με τον τρόπο που τοποθετήθηκαν γίνεται προσπάθεια για αναπαράσταση τέμπλου παλαιохριστιανικής βασιλικής. Στη δεύτερη εκτίθενται αμφορείς που έχουν περισυλλεγεί από τη θάλασσα μαζί με πέτρινες άγκυρες, και στην τρίτη εκτίθεται μορφή δύτη με τη στολή και τα εξαρτήματα του σκαφάνδου.

Τέλος η αυλή του είναι γεμάτη λουλουδία και πρασινάδες, δίνοντας μια δροσερή αίσθηση στις πέτρινες γυμνές επιφάνειες, χάρη στη φροντίδα των φυλάκων του Μουσείου κ.κ. Ηλία Διακάκη, Α. Αχλαδιώτη και Θ. Λελέκη. Παρουσιάστηκε περιληπτικά και συνοπτικά ένα επαρχιακό μιν, αλλά σύγχρονο μουσείο, που βρίσκεται στο νοτιότερο άκρο της Ελλάδας, ένα μουσείο που εκπληρώνει το σκοπό του σε ενημερωτικό, εκπαιδευτικό και μορφωτικό επίπεδο. Είναι ένα μουσείο-ακρίτας, που με τα εκθέματά του δηλώνει την αναμφισβήτητη ελληνικότητα της περιοχής κατά τον καλύτερο τρόπο.

Ελένη Παπαβασιλείου
Αρχαιολόγος